

Jeremiás és az Ige

Lekció: ApCsel. 22.1-21
Textus: Jer. 1.1-10

2008. szept. 21.
Gazdagrét

Az Ige megszólítja Jeremiást

A mai nappal egy új sorozatot kezdünk, amelynek a címe: Jeremiás és az Ige. A Biblia évében, az Isten írott Igéjének az évében vagyunk. Ez az év azonban nemcsak arra való, hogy azon elmélkedjünk, micsoda győzelmet aratott Isten Igéje Magyarországon a reformáció idején. Nem pusztán arra hívatott ez az időszak, hogy felelevenítsük, hogy az első teljes magyar nyelvű bibliafordítás, a Vizsolyi Biblia Károli Gáspár gönci református prédikátor munkája. Még kevésbé arra, hogy újra és újra magunkat megerősítendő ismételgessük, hogy a Magyarországi Református Egyház az Ige egyháza, miközben ebből a szólásokon kívül gyakran oly kevés látszik... A ma kezdődő sorozattal az a célom, hogy tudatosan és még jobban figyeljünk arra, hogy Isten Igéje élő és ható. Isten Igéje Isten szava, amely a halálból életet hoz, amely leleplez, amely, ha kell, összetör, amely megsebez, de meggyógyít, amely vigasztal, amely új perspektívát ad. Jeremiás könyve különösen is alkalmas erre.

Minden próféta az Ige által megragadott ember, minden próféta az Ige embere, az Ige szószólója. Minden próféta az Igével kell hogy birkózzon. Jeremiásra ez különösen is igaz. Ő az a próféta, akinek belső élete, az Igétől való megragadottsága, az Ige embereként átélt küzdelmei és fájdalmai talán a legplasztikusabban elérhetők a számunkra. Jeremiás szolgálata 40 évet ölelt fel. Jósias király uralkodása idején, Kr.e. 626-tól hirdette Isten Igéjét Cidkijjá uralkodásának a végéig, Júda fogságba viteléig, 587-ig. Politikailag, nemzetközileg nehéz, tumultusokkal teli időszak ez. Az asszír birodalom hanyatlása után a helyébe lépő Babilon, valamint az ugyancsak nagyhatalmi igényekkel fellépő Egyiptom összeütközésének középpontjában fekszik Júda. Ebben a veszélyes, kihívásokkal teli időszakban Jeremiás öt királynak, papoknak, és hamis prófétáknak is hirdeti Isten egyáltalán nem népszerű, ítéletes üzenetét. Mai mércével a próféta karriere abszolút sikertelen: kigúnyolják, börtönbe zárják, ciszternába dobják, elégetik írását, életére törnek, majd végül elhurcolják Egyiptomba. És mégis, mindezek közepette egyedül az ő szava Isten szava, egyedül az az igaz és hiteles, ahogyan ő magyarázza és látja az eseményeket. Isten szava ezen az emberen keresztül jelent meg a vezetőknek, a hatalmasoknak. Isten szava Jeremiáson keresztül formálta a történelem eseményeit. És a próféta, minden küzdelem ellenére, az Ige embere marad.

A következő hetekben így jövünk Isten színe elé, mint akik vágyják Igéjét, mint akik szeretnék jobban megismerni az Urat, mint akik szeretnék sokkal inkább az Ige által megragadott emberek lenni. Hiszen ugyanaz az Ige szólított és szólít meg bennünket, ugyanannak az Úrnak a szava állított és állít bennünket az ő szolgálatába, ugyanaz az Ige formál át minket is, ugyan az a szó teremt számunkra is új lehetőségeket és új jövőt. Lássuk hát, hogyan nyújtja be Isten igényét Jeremiásra, és ma, Igéje által, mindannyiunkra!

I. Az Úr döntött

Ha Jeremiás ilyen meghatározó embere volt Istennek, valamint Jeruzsálem és Júda történelmének, szeretnék róla sokat megtudni. Ki volt, milyen családban nőtt fel, hogyan formálódott, milyen iskolába járt? Gazdag volt vagy szegény, erős vagy gyenge, átlagos képességű, vagy azon felüli? Hogyan lett azzá a különös személyiséggé, akivé lett? De hiába kíváncsiságunk, a Biblia szűkszavú. Annyit tudunk meg róla, hogy Anátótban élt, és papi családból származott, valamint az Úr fiatal korába hívta el. Ugyanakkor mégis sok mindent megtudunk a háttéréről, ha nem is a családiról, de a lelkiről.

„*Mielőtt megformáltalak az anyaméhben, már ismertelek...*” Nem hallunk Jeremiás szüleiről, de hallunk az Úrról. Talán Jeremiás, az ifjú számára is megdöbbentő ez a kijelentés. Sokat tanulhatott az Úrról, az Úr háza körüli szolgálatról, Isten korábbi nagyságos dolgairól, amíg papi családjában nevelkedett. Ismerkedett az Úrral, az ő szolgálatával, tanulta Isten dolgait. Megismerkedett a történetekkel, megismerkedett a templomi liturgiával, és ifjúként talán úgy érezte, egyre többet ismer az Úrból. Készült a papi szolgálatra. Egyszer azonban megszólítja őt az Úr Igéje, korábban nem ismert elevenséggel, valósággal, erővel, és kiderül, hogy mielőtt Jeremiás bármit is kezdett volna megismerni az Úr dolgairól, az Úr már ismerte őt. Ő formálta az anyaméhben, de még mielőtt nekifogott volna Jeremiás megformálásának, már ismerte őt. Ez a kijelentés mindent a feje tetejére állít azzal kapcsolatban, ahogyan Istenről gondolkodunk. Nem az az első, hogy mi hallgatunk prédikációkat, olvasunk könyveket, kérdezősködünk másoknál, vagy éppen vitatkozunk egymással. Az életünk legmélyebb valóságára derül fény akkor, amikor megszólal az Úr Igéje. Még mielőtt az első tudatos, Istennel kapcsolatos gondolat végigszaladt volna a fejünkben, még mielőtt az első imádságot sóhajba vagy szóba öntöttük volna, mielőtt először hallottuk volna valakinek ajkáról a szót „Isten”, nem beszélve az első kérdésekről, az Úr mindent átjáró ismerete tárgyává tett minket. Mielőtt ő fontos lett volna nekünk, Isten számára fontos emberként választott magának.

Az Ige, amely így szólít meg ma bennünket, mindent megváltoztat. Isten ismer. Előbb, jobban, és mélyebben, mint ahogy én ismerem magam. Az, hogy Isten már fogantatásunk előtt ismert, túlmutat azon, ahogy mi értelmet tudunk adni annak, hogyan és miért éppen úgy formálódunk, ahogyan az történt. Amikor életünk eseményei nem áll össze számunkra, amikor nem ismerjük, mi az egésznek az értelme, a célja, amikor nem tudjuk, hogyan is illünk bele a családba, ahova születünk, a munkába, amelyet végzünk, a gyülekezetbe, ahova tartozunk, amikor nem látjuk, mi a helyünk ebben a világban, egyszer csak így szól az, aki benyújtja ránk igényét: „*Mielőtt megformáltalak az anyaméhben, már ismertelek...* Ismerlek, ismerem a káoszt, amivel harcolsz, ismerem életed egészét, annak irányát. Másképpen megfogalmazva ez azt jelenti, hogy Isten a középpont, nem én, Istennel kezdődött minden, és nem velem. Olyan világba születünk, amit nem mi teremtettünk, olyan kapcsolatrendszerbe kerültünk születésünkkor, amelyek már akkor készen voltak, amikor mi megérkeztünk. „*Ha bölcsen akarunk élni, tudatában kell lennünk annak, hogy egy olyan történet közepette élünk, amit más kezdett el és más fejez be. Ez a más pedig Isten.*” (Eugene Peterson, Jeremiah) Az az Isten, aki Jeremiásnak kijelenti, hogy ismeri őt az anyaméhtől fogva. Szava, Igéje már akkor alakította az eseményeket, amikor Jeremiás még nem volt, és még akkor is élni fog, amikor Jeremiás már nem lesz. Az Ige, amely megszólít, nagyobb, hatalmasabb, mint te vagy én. És ez jó hír, az evangélium az embernek.

„*Mielőtt a világra jöttél, megszenteltelek.*” Ez a kijelentés túlmutat az isteni ismereten, de túl Jeremiás választási lehetőségein is. Isten elválasztotta saját céljaira, Jeremiás az ő oldalán, az ő csapatában játszik. Az ismeret még nem feltétlen aktív Isten oldaláról, de a megszentelés, az elválasztás már az. A megszentelés, az elválasztás – fogalmazzunk így – már beavatkozás Jeremiás életébe. A próféta már születése előtt Isten oldalára került, Isten már akkor döntött felőle. Nem kapott még néhány évet arra, hogy szemlélőként gondolkodjon, mit szeretne kezdeni az életével, és vajon tényleg Isten oldalára kíván-e állni. Nem volt lehetősége időt kérni (bár, mint látni fogjuk, megpróbálta). De amikor Isten Igéje elérkezik hozzánk a Lélek erejében, amikor Isten Igéje által benyújtja igényét ránk, amikor maga az Úr szólít meg, érezzük, tudjuk, hogy nincs más. Ezzel nem azt mondom, hogy lehetetlen nemet mondani, és nincsenek, akik ellenállnak Isten hívásának. De az feltétlenül igaz, hogy amikor az Úr Igéje megragad, amikor az Úr elhív, az nem úgy hangzik: „Lenne kedved velem járni és engem szolgálni? Ezek a jogaid és kötelességeid. Gondold meg, és ha döntésre jutottál, majd válaszolj. Lehetsz az én oldalamon, és természetesen lehetsz a másik oldalon is. Szabadon döntesz. Várom a válaszod.” Nem. Hanem valahogy úgy: „*Mielőtt a világra jöttél, megszenteltelek.*” Elkészített, elválasztott helyed van, amit be kell tölteni. Ha nemet mondasz, azt a helyet akkor sem tölti be más. Az a tiéd, mert én, az Úr, megszenteltelek, magaménak választottalak mielőtt a világra jöttél volna. Mielőtt jó lettél volna bármire is, én úgy határoztam, hogy jó leszel arra, amint én cselekszek. Ez az Ige megszentelő, elválasztó, Isten oldalára állító ereje – ma is!

„*Népek prófétájává tettelek.*” Ez a harmadik tette Istennek, amit Jeremiással megcselekedett, mielőtt Jeremiás bármit tett volna Istenért. Az eredeti szöveg szerint: Népek prófétájává adtalak. Isten ad. Isten ad, mert bőkezű, mert szerető. Isten szétszítja, odaajándékozza azt, ami az övé. Szegény Jeremiás. Ő Istené, és az Úr őt, mielőtt tudta volna, megkérdezése nélkül odaadta. Odaadta a népeknek. Ez a nyelvezet nem ismeretlen számunkra. Isten az ő egyszülött Fiát adta... (Jn. 3.16) Vele együtt mindent nekünk adott (Róm. 8. 32). Jeremiás sorsa, amint Saulé is, hasonló. Isten odaadta őket népek prófétájának, világosságul a pogányoknak. Nem tartotta drága, jól ismert, maga számára elválasztott gyermekeit magának, a kirakatban, a múzeumba, hanem odaadta őket ebbe a világba. Jeremiást, Ezékielt, Hóseást, Keresztelő Jánost, Jézust, Pált... engem és téged. És Jeremiás már nem protestálhat elidegeníthetetlen jogai miatt. Felettébb megrázó. Bizonyos dolgokban dönthetünk, másokban pedig nem. Ilyen a világ, amibe születünk. Isten teremtette. Isten élte. Ezért az „adás” benne van a világmindenségben. Vagy elfogadjuk ezt, vagy szembemegyünk vele. Vagy elfogadjuk, hogy az Úr nemcsak nekünk és értünk adta egyszülött fiát, és még sokakat másokat, akiken keresztül megáldott, hanem minket is odaadott másokért, vagy pedig szembemegyünk vele. De Isten ad, mert Isten szeretet. Önmagát adja, de bennünket is ad. Odaadtalak téged családodnak, szomszédaidnak, barátaidnak, gyülekezetednek, nemzetednek. Az Ige elhív s elküld. Megajándékoz és szétszít. Megáld és áldássá tesz. Megtarthatod magadnak az életedet, az erőforrásaidat, az anyagiakat, mindent. De az Úr másképpen döntött. „*Népek prófétájává tettelek.*” Az Úr ismert, és ezért nem véletlenek sora az életed. Az Úr megszentelt, és ezért nem vagy értéktelen. Az Úr odaadott, és ezért nem élhetsz csak önmagadért. Az Úr döntött. És Jeremiás ezt hallja. Az Ige hatalmasan, erővel, és világosan szól hozzám. Az Úr bejelentette rá az igényét. Mit tehet az ifjú?

II. Jeremiás tiltakozik

Azt, amit ilyen esetben mindannyian teszünk: tiltakozik és kifogásokat keres. „Ó, Uram, Uram! Hiszen nem értek a beszédhez, mert fiatal vagyok!” Ez azonban nem a felháborodás szava, tudniillik hogy gondolta Isten, hogy megkérdése nélkül mindezt eldöntötte róla, valamint nem is a vonakodás szava, hanem az alkalmatlanság érzése és az ebből eredő félelemé. Népek prófétájává lenni – egy ifjúnak, aki magát teljesen átlagos ifjúnak tartja? Túl súlyos az Ige, amellyel az Úr megszólítja. Jeremiás képtelennek érzi magát a feladatra. Természetes, hogy tiltakozik. A próféta feladata, hogy elmondja, ki Isten, milyen ő, mit mond, és mit tesz. A próféta felébreszt az álmos közönyből, a lelketlen rutinnal élt életből, az elkényelmesedett kérgesszívűségből. Lerántja az álarcainkat, leleplezi szívtelenségünk, önzésünk. A próféta, mint az élő és eleven Ige embere, mindig az aktuális helyzetben, a jelen valós körülményei között hív teljes szenvedélyességgel Istenhez.

Persze, hogy a megszólított ember tiltakozik. Túl fiatal vagyok. Nem értek a beszédhez. Uram, nem látod, hogy milyen elvetemült ez a társadalom? Senkit nem fog érdekelni a te Igéd. Uram, én nem lelkész vagyok. Uram, én csak egyszerű ember vagyok, nem ismerem eléggé a Bibliát, a teológiát. Igen, amikor Isten bejelenti az igényét ránk, amikor az Ige megszólít, elhív, elkötelez, elküld, teljesen alkalmatlannak érezzük magunkat. Meghaladja a képességeinket, amire az Úr hív. Őt képviselni a jelenben? Ma, Magyarországon? Ideológiák egymásnak feszülése, politikai zűrzavar, pártoskodás és képmutatás közepette? Van itt ereje, hatása, érvényessége az Igének – rajtam keresztül? Ha magunkra nézünk, ha társadalmunk elesett és elvetemült voltára tekintünk, nem marad más, mint a teljes alkalmatlanság érzés.

De úgy tűnik, Istent nem győzik meg ez irányú érveink. Úgy tűnik, hogy Isten mindig többre hívja az övéit, mint amire mi képesnek tartjuk magunkat. A mi elképzeléseink legfeljebb hétköznapiak, de az Úr tervei nagyszabásúak. Jeremiást az Ige sokkal többé és hatalmasabbá teszi, mint amit ő elképzelt magának. Az ifjú elfogadna egy csendes, eseménytelen életet, hűséges szolgálatot a papi hivatásban, normális családi életet, de egyik sem adatik meg neki. Isten prófétának, az Ige emberének adta, és neki az Igét kell minden körülmények között, minden áron továbbadnia. Ezért hiába tiltakozik, Isten nem vonul vissza: „*Nem mondd, hogy fiatal vagy, hanem menj, ahova csak küldelek, és hirdesd, amit csak parancsolok! Ne félj tőlük, mert én veled leszek, és megmentelek!*” Isten nem azért küldi Jeremiást, mert alkalmas, hanem azért, mert így döntött, és mert alkalmassá fogja tenni a prófétát arra, amit el akar végezni. És ezért megérinti, erővel ruházza fel választott szolgáját: „*Azután kinyújtotta kezét az Úr, megérintette számat, és ezt mondta nekem az Úr: Én most szádba adom igéimet! Lásd, én a mai napon népek és országok fölé rendellek, hogy gyomlálj és irts, pusztíts és rombolj, építs és plántálj.*” És Jeremiás ezt tette 40 éven át. Hirdette az Úr Igéjét, amely pusztulásról, halálról, ítéletről, fogságról szólt. És az Ige beteljesedett. De hirdette az új kezdet, az új élet igéjét is. S sok évtizeddel halála után az is valósággá lett. Az Ige élő és ható, megragadja az embert, és a törékeny emberen keresztül befolyásolja országok és népek sorsát.

A Biblia éve van. Az Ige egyháza vagyunk... De vajon ezé az Igéé? Isten élő Igéjéé? Vajon hisszük, hogy a mi népünknek is egyetlen esélye az Isten Igéje, megtérésre hívó és feloldozó szava? Vajon odaszánod-e magad Isten Igéjének, Isten szava képviselőtének, megélésének a mai Magyarországon? Elfogadod, hogy Isten,

Igéje által, itt és most bejelenti ránk az ő igényét? „Mielőtt megformáltalak az anyaméhben, már ismertelek, és mielőtt a világra jöttél, megszenteltelek, népek prófétájává tettelek?” Ámen!